

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • FINANCA • INDUSTRIJA • OBRT • KMETIJSTVO

LETO VIII. ŠT. 180

PETEK, 13. AVGUSTA 1954

TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

OD LOG ali pretveza?

Tržaško-jugoslovanska trgovinska pogajanja, ki so se pričela v Trstu v optimističnem ozračju, so bila odložena za 14 dni. Prav tako optimistično je bilo tržaški javnosti sporočeno, da se je to zgodilo, ker je Zavezniška vojska uprava zahtevala toliko časa, da bi proučila obširne jugoslovanske predloge.

Zaskrbljeni Tržani se s to razlago ne morejo sprijazniti. Čas hiti, tržaška gospodarska kriza se zastruje. Ko bi šlo v resnici za 14 odloga, ki bi mu sledil ugoden zaključek pogajanj bi Tržani radi privoščili izvedenemu za odmor v času splošnih poletnih počitnic. Toda kdo jim more zanjčiti, da gre res za njihov potreben odlog, ko so tako navajeni diplomatske taktiziranja v preteklosti, kadar je ZVU iskala vse mogoče izgovore, da ne bi dokončno razčistila trgovinskih odnosov med Svobodnim tržaškim ozemljem in Jugoslavijo, kakor si želijo tržaški gospodarski krogi. Delala je tako ker je tako želel Rim, ki mu je z znanimi gospodarskimi sporazumi iz leta 1948 prepuštila nadzorstvo nad trgovinsko izmenjavo med Trstom in tujino. Zato je danes toliko bolj upravičen strah Tržanov, da gre zopet za taktično potezo, ki ima namen zavleči sklenitev gospodarskega sporazuma z Jugoslavijo za nedoločen čas, ali pa vsaj dotlej, dokler se ne izroči uprava cone A v roke Italiji.

Jugoslovanska delegacija je bila v Trstu že 14 dni. Jugoslovanski predlogi za razširjenje trgovinske izmenjave s STO so stari že mesece, pravzaprav leta. Sodeč po objavi jugoslovanske spomenice glede novih jugoslovanskih predlogov, se tudi ti v bistvu ne razlikujejo od nekdanjih. Časa je bilo torej dovolj za njihovo proučitev.

ZVU, oziroma Rimu, ki je za njo, so Jugoslovani s svojo največjo pobudo dali lepo priložnost, da pokaže, da so bile rimske obljube o gospodarskih olajšavah, ki naj bi jih bil deležen Trst tudi pod italijansko upravo resno mišljene. V resnici kaže vse, da bi v primeru nastopa italijanske uprave ne užival Trst niti toliko gospodarske samouprave kakor n. pr. Južno Tirolsko, ki si je zagovarjala obširni trgovinsko izmenjavo z avstrijskimi obmejnimi deželami. In vendar bi Trst tudi pod italijansko upravo imel vso pravico do lastnega in neodvisnega gospodarstva že po duhu in črki mirovne pogodbe. Tako poudarjena zacasnost nameravane rešitve tržaškega vprašanja zahteva spoštovanje gospodarskih kulturnih in političnih pravic, ki so bile zagotovljene Svobodnemu tržaškemu ozemlju po mirovni pogodbi. Pa tudi sicer zahtevajo stare tradicije Trsta, ki je še v avstrijskih časih užival poseben položaj, in današnja gospodarska stvarnost, da se Trstu in vsej coni prizna gospodarska samouprava in s tem pravica do lastnih gospodarskih pobud. Lastna preudarnost in neodvisnost gospodarskih pobud bosta Trst nujno dovedla do obnovitve najtesnejših stikov z zaledjem, iz katerega so poglone korenine tržaškega gospodarstva.

Prav iz teh razlogov so Tržani, ki stremijo za gospodarsko neodvisnostjo, pozdravljali zadnjo jugoslovansko pobudo za razširitev trgovinske izmenjave s Svobodnim tržaškim ozemljem in danes obžalujejo, da je prišlo do odložitve pogajanj.

Nevarna krvavitev

Na stoltno beguncev je tudi v juliju pribežalo iz Jugoslavije na Tržaško. Vprašali smo za mnenje o tej zadevi izvedence, ki ima opravka z begunci že več let in ni naklonjen sedanji vladavini v Jugoslaviji. Dejal nam je, da gre povečini za nedoraste mladence, ki jim ne čisti vojaščina. Tu pa tam se jim pridružijo tudi dekleta. Beguncev, ki bi bežali iz političnih razlogov, že danes ni več. Med njimi so tudi delomrzenci ali pa tudi takšni, ki se v družini sprejo. Ko si za silo uredijo življenje v tukajšnjih taborniških (kjer je danes okoli 3000 beguncev), se jim prav nič ne ljubi dalje v svet. Rajši se potepajo po mestu brez dela. Zgodilo se je tudi, da so bile za neke begunske družine pripravljene vse pike usline, toda ko je prišel dan odhoda, se je družina premislila, češ da ne pojde v Kanado, ker ne mara obvezno delati eno leto na kmetih.

Dnevna kronika s tržaških sodišč prica, koliko mladine se v begunstvu popolnoma pokvari in tako pade v breme družbe. Lahko trdimo, da je večina beguncev za slovenski narod zgubljena; saj zgubijo mnogi prav kmalu zveze s starim svetom (s svojo rodno zemljo), drugi zopet propadejo, ker si daleč od doma utrjajo pot v novo življenje brez vsakršne pomoči. Kaj pomeni to za majhen narod, kakor smo Slovenci, ki živimo stisnjeno na tako ozkem prostoru med dvema velikima narodoma, si lahko mislimo. Takšen odtok mladini sil v tujino pomeni za naš narod pravo katastrofo, ker ne mara obvezno delati eno leto na kmetih.

Z velikopotezno agitacijo bi bilo treba ljudi poučiti, kaj jih pravzaprav čaka v tujini. Dolžnost nas vseh, ki živimo izven svoje matične države, je, da se zganemo. Računati bi bilo treba tudi s tem, da tisti, ki so zapustili svojo domovino, navadno v svojih pisnih, namenjenih sojemcem v rojstnem kraju, nečje povedati, kako težko se prerivajo skozi življenje, pač pa se rajši hvalijo, ker nečje priznati svojega nepremišljenega kotanja.

Naj končno navedemo še mnenje duhovnika Marijana Komjanca, ki je pregledal najvažnejša komjanska taborniška v zahodni Evropi, in videl vso duhovno in telesno vedo beguncev. Prišel je do prepričanja, da je najboljša rešitev v tem, da se begunci vrnejo domov.

NOTRANJA SOCIALNA NAPETOST V ITALIJI

Londonski časopis o medij politiki demokristijanov - Proti koncu avgusta nove stavke?

Italijanske duhove je vznemirila članek londonskega tedenskega časopisa »The Economist« o političnem in gospodarskem razvoju v Italiji. Članek je hkrati razčlenil tudi politični in gospodarski program demokrističanske stranke.

Po kongresu stranke v Neaplju se je De Gasperi umaknil žalosten in onemogel, pravi dopisnik. Končno je verjetno razumel, da je bilo v njegovem programu, ki ga je imel za nezmotljivega, nekaj zgrešeno; zdaj lahko piše svoje spomine. Njegov naslednik, glavni tajnik stranke, g. Fanfani, pripada novemu in bolj odkritemu rodu. On razume povsem jasno naračuno in obseg vprašanj, ki jih je treba rešiti, da se premagata sedanja huda kriza; on tudi razume, da javno mnenje pričakuje odločne preobrazbe.

PROGRAM SAMO NA PAPIRJU

Kljub temu je program levega krila demokrističanske stranke, ki je hkrati program sedanje vlade, samo na papirju; kajti desno krilo je na kongresu v Neaplju doseglo odobritev velikega dela svojega programa. Po vsem tem ne bo napravljen nikakšen poskus, da bi uveljavili nadzorstvo nad monopolnimi koristimi italijanske industrije. Ta namreč pobira dobičke, medtem ko skrbi država za to, da pokrije zube.

V teku je izdelava desetletnega gospodarskega načrta. Financirala ga bo Evropska plačilna zveza z ameriško pomočjo. Toda edino upanje za gospodarsko obnovo je v tem, da se privabi tuj kapital, ki bi ga zaščitila vlada s posebnimi jamstvi. Tuja podjetja se bodo lahko uveljavila na raznih področjih, kakor je n. pr. petrolejsko, ki je zdaj pod nadzorstvom vlade. Zdjaj so dvignili zavezo molka, ki je doslej zakrivala delovanje družb American Gulf Company in Anglo-Iranian Oil Company. Raziskovanje teh petrolejskih družb na Siciliji je uspelo, ker je krajevna sicilijanska vlada vodila pametno politiko. Vse kaže, da bodo ameriške petrolejske družbe pričele izkoriščati bogata petrolejska ležišča, ki so verjetno na Siciliji.

V DUHU KOMPROMISA

Na kmetijskem področju smo se daleč od obširnih načrtov. Blagajna za obnovo Juga (Cassa del Mezzogiorno) izda danes komaj eno desetino tega, kar je izdajala lansko leto med vojni agitacijo. Glavni njeni načrti so polindustrijske narave: gradnja avtomobilskih cest, železnice in namakanja ter zgraditve hladilnih naprav. Kmetijska proizvodnja napreduje počasi. Sedanjemu ministru za kmetijstvo je demokrističanska stranka trdno zvezala roke.

Ta politika je bila zasnovana v zameno za popuščanje, na katero je pristala desnica, in sicer glede najemnih pogodb med lastniki in spolovinarji. Na prigovarjanje socialdemokratov je vlada opustila politiko naložb na dolgi rok in jih nadomestila z začasnimi mašili; gre za krpučanje, ki naj bi dalo trenutno zaslužka nezaposlenim in bi vladi koristilo med vojni propagando.

Celotna slika je obupna. Italija se je vrnila k staremu sistemu vzajemnih komisij in neskladne politike: v praksi neupornost. Stremljenja raznih struj v demokrističanski stranki ne ustrezajo resničnim temeljnimi koristim države. V celoti dobi vsi praznino. Najmlajši krščanski demokrati, ki se nagibajo k levi, so še vedno dezorientirani, zaradi sunka, ki jim ga je zadal Vatikan pred tremi meseci. Zmešnjava se je povečala ko se je razširila vest, da namerava odstopiti prof. Gedda, ki vodi desnico v Katoliški akciji, in sicer ne iz političnih razlogov.

KONEC AVGUSTA NOVE STAVKE?

Nadalje pravi dopisnik, da gre ta razvoj v prid komunistom, ki so ostali mirni, ako izvezamene stavke kmetijskih delavcev. Oni so mirni, ker računajo, da se položaj razvija v njihov prid. Z gibanjem bodo pričeli verjetno konec avgusta, ko v Italiji nastopa sezonska nezaposlenost. Nemir lahko dosežejo takšen obseg, da bodo verjetno zahtevali poseg močne vlade. Po 4 mesecih zdaj zopet krožijo podobni glasovi.

IV.

V prejšnjih člankih smo že ugotovili, da se je večkrat vidno pokazala naklonjenost zavezniških častnikov do Italijanov v Tržaški radijski ustanovi, kakor tudi na drugih področjih. Mnogi so takoj po vojni pripisovali ta pojav izključno odklonilnemu gledišču zaveznikov do sodelovanja s komunisti. Seveda so italijanski nacionalisti pograbil za stvar ter jo pridno izrabljali proti Slovincem in Jugoslovanom sploh. Da ni šlo samo za protikomunistično stališče, bo pokazal prav primer slovenske radijske postaje, kjer so že zgodaj imeli nekommunisti odločujoč vpliv, pa so kljub temu »zavezniški zavzeli do njih enako nenaklonjeno gledišče.

Kakor se je naklonjenost zaveznikov do Italijanov kazala na političnem področju, kar je prišlo do izraza najprej s tristransko izjavo (dne 20. marca 1948), s rimskimi gospodarskimi dogovori (9. marca 1948), londonskim sporazumom (maja 1953) in končno z lanskim osmooktoberskim sklepom — tako se je odražala tudi v vodstvu Tržaške radijske ustanove. Tudi tu je šlo vse lepo po vrsti in v polnem soglasju s političnim razvojem.

Zavezniški so že leta 1945 začeli z razločevanjem med nameščeno bivše EIAR (Ente italiano audizioni radiofoniche) ter tistimi, ki so jih sami namestili ali sprejeli od jugoslovanske vojske uprave. Za prve so ustanovili posebno ustanovo »Radio Tea-

POT SOELBOVE VLADE

Kljub raznim pomanjkljivostim napravljaj Seelbova vlada boljši vtis kakor so pričakovali; toda naslanja se na stalno dvoumnost. Namesto da bi vodila politiko na levo ob naslonitvi na tri majhne zavezniške stranke, se zgublja zdaj v okviru nasprotujočih si političnih smeri. Kaže, da ni druge izbire. Tako bo vlada šla po poti, ki jo označujejo dve stalni potezi: opozicija proti komunizmu in dejanska podpora s strani desnice.

Ako vlada lahko potegne do oktobra, ne bo novih volitev do maja prihodnjega leta. Kljub temu je obojeleje notranjega položaja v Italiji naslednje: pomanjkanje navdušenja in smernic, notranja praznina, podkupljivost in reformizem na polovico. To lahko dovede do izbruha. Ako pride do njega, bo gotovo hrupen in neuden.

ITALIJANSKI ODGOVOR

Z italijanske strani je »Economist« odgovoril dr. Paolo Canali, ki očita londonskemu časopisu nedoslednost, češ da je lansko leto v av-

gustu priobčil ugodno kritiko o gospodarski politiki De Gasperijeve vlade. Italijanski narodni dohodek se je lansko leto dvignil za 7%, industrijska proizvodnja za 9% in kmetijska prav za toliko. Pri izvajanju kmetijske reforme je nastal zastoj, ker je bila zemlja, ki se je dala razdeliti med kmete, že razdeljena.

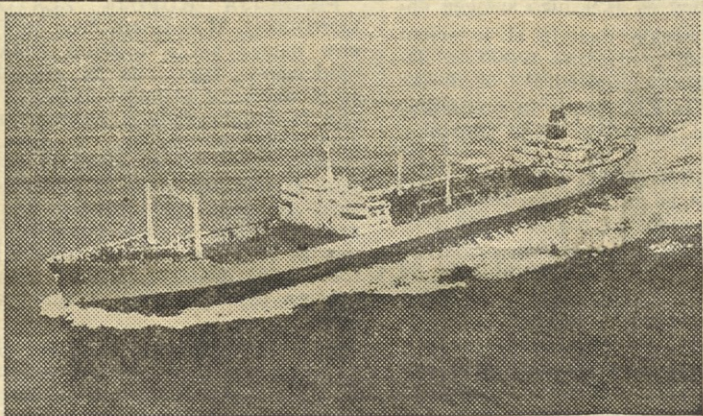
MANJ ZITA V ITALIJI. Osrednja organizacija poljedelcev v Italiji zahteva zvišanje cene za odkup pšenice, ker je bil pridelek pšičejši, kakor so prvotno računali, ko so določili ceno. Pšenice bo letos manj kakor lansko leto, ko je bila letina rekordna.

PROPAGANDA ZA VEČJO PROTOJSNO GROZDJA V ITALIJI. Po načrtih italijanskega ministrstva za kmetijstvo bodo letos v vsaki občini priredili »praznik grozjdja«. Njegov glavni namen je pospešiti uživanje grozjdja, da bi tako zmanjšali zaloge vina. Ministrstvo je razpisalo 4 nagrade za najboljše članke o grozjdju, in sicer dva po 100.000 lir za članke v časopisih in po 50.000 lir za članke v dnevnem tisku.

Tuj kapital v italijanski petrolejski industriji

ANIC — STANIC — MONTECATINI. Iz letnega poročila družbe Anic (Azienda Idrogenazione Combustibili) je očitno, da je glavni delničar tega podjetja postala družba Ente Nazionale Idrocarburi (ENI). Država je na to ustanovo (ENI) preteklo leto preselila svoje delnice. Predsednik Anic je zdaj dr. Enrico Mattei. Anic ima značaj finančne družbe. Skupno z ameriško družbo Standard Oil je soudeležena s 50% pri družbi za čiščenje petroleja Stanic, ki ima petrolejske čistilnice v Bariju in Livornu. Poleg tega nadzira Anic tovarno barv Società Chimica Lombarda A. E. Bianchi e C., pri kateri je soudeležena z 51%.

Ostale delnice so lastnina družbe Montecatini. Delnice družbe Bianchi, ki jih ima zdaj družba Anic, so bile poprej lastnina nemške družbe IG-Farben. Družba Anic je bila v rokah tudi 100% delnic podjetja ARCA (Aziende Riunite Coloranti ed Affini), ki je poprej tudi bila lastnina družbe IG-Farben. Pog tega ima družba Anic v svojih rokah vse delnice tovarne mila Achille Bariti (Industrie Riunite Chiozza e Turchi). Prav tako je Anic nasledila od družbe IG-Farben 40% delniške glasnice znane tovarne bary ACNA (Aziende Colori Nazionali Affini). Večina delnic tega podjetja je v rokah Montecatini.

KRALJICA AMERISKIH PETROLEJSKIH LADIJ, 224 m DOLGA »WORLD GLORY« — Poleg razkošnega potniškega prekomornika »United States«, je nova petrolejska ladja največja, doslej v ameriških ladjedelnih zgrajena trgovinska ladja. Ladja lahko prevaža do 624.580 hl nafte, kar odgovarja 20 vlakom po 100 vagonov-cistern, ali 43 km dolgi koloni avto-cistern. Ladja bo vozila med Perzijskim zalivom in Zdrženimi državami.

Trgovina med Anglijo in Jugoslavijo

Iz pregleda o britanski zunanji trgovini, ki ga je nedavno izdalo britansko trgovinsko ministrstvo je razvidno, da je Velika Britanija v prvih petih mesecih letošnjega leta izvozila v Jugoslavijo blaga v vrednosti 3.95 milijona funtov šterlingov proti 2.67 milijona funtov šterlingov v istem razdobju lanskega leta.

Pregled navaja naslednjo razpredelnico izvoženega in uvoženega blaga v funih šterlingih:

Britanski izvoz iz Jugoslavije:	1953	1954
žitarice	441.993	
krma	33.495	7.654
les	2.365.403	1.119.453
razna tekstilna vlna in odpadki izdelki iz lesa in plutovine,		4.496
razen pohištva	234.058	225.306
pisane temeljne kovine	652.044	333.820
Britanski izvoz v Jugoslavijo		
kemikalije	423.083	266.719
gumijasti izdelki	92.584	192.454
bombažna preja in izdelki	24.457	6.903
železo in jeklo	59.902	147.812
pisane temeljne kovine	120.795	65.834
kovinski izdelki	82.356	219.475
stroji, razen električnih	718.034	1.032.468
električni stroji in oprema	295.864	644.916
cestna vozila in letala	200.201	658.429
v poštnih zavojih poslano blago	166.140	191.020

Ko poslušas tržaški radio...

Beseda o nenaklonjenosti zaveznikov

troj, medtem ko so drugi vodili na svojih plačilnih izpiskih. To je trajalo vse do 15. septembra 1947, ko je začela veljati italijanska mirovna pogodba. Takrat se je zdela, da bo Trst dobil guvernerja. Zato so zavezniški takoj združili vse radijske nameščenice v sedanji ustanovi ter razpusili »Radio Teatro«. A kmalu so se vrnil na staro pot. Po objavi tristranske izjave so svoje stališče spremenili: ter začeli odkrito kazati svojo naklonjenost do italijanskih teženj, ki je niso več opustili do današnjih dni.

Najprej so 10. aprila 1948 uvedli za vse nameščene delovno pogodbo Italijanske radijske družbe RAI. Bivši nameščenci EIAR (Radio Teatro) — kakih trideset po številu — so bili v začetku zelo pohlevni. Zavedali so se, da prihajajo iz ustanove, ki je služila Mussoliniju in Hitlerju. Zavezniška uprava je s svojo popustljivostjo vedno bolj in bolj ustvarjala pri teh ljudeh videz, da je bilo njihovo sodelovanje z nacisti spregledano. Nič čudno, če jim je začel rasti greben. Postajali so zahtevnejši. S sporazumom z dne 11. oktobra 1948 — ki ga je podpisal takratni podračnar in sedanji soravnatelj Harrison z Itali-

jansko radijsko družbo (RAI), naslednikom EIAR v Italiji, so si pridobili v Tržaški radijski ustanovi nekaj privilegiran položaj. RAI jih je že takrat sprejel na svoj spisek z vsemi pravicami. Priznal jim je službeno dobo pri EIAR ter jih vposodil Tržaški radijski ustanovi. Ta jih od takrat plačuje iz svojega proračuna, medtem ko je pogodbeno dolžna zanje plačevati v odpravninski in obratni sklad pri RAI.

To je bilo že tretje zavezniško popuščanje do bivših kolaboracionistov. Popolnoma pa je zavezniška uprava Tržaške radijske ustanove odkrila svojo politiko s podpisom dogovora z dne 1. julija 1952, ki ga je sklenil z RAI takratni ravnatelj Jacobson. Podpis tega dogovora je sovpadal z londonskim sporazumom o prihodnosti italijanskih funkcionarjev v Trst. Takrat so hoteli zavezniški kar prepisati vse nameščence Tržaške radijske ustanove — torej tudi vse Slovence — v RAI, kakor so napravili že prej z bivšimi jejarci. Hoteli so umoriti lastno detel v smislu tega dogovora bi Tržaška radijska ustanova ne imela več svojega osebja, temveč samo »izposojenec« RAI. Z dogovorom je dejansko prepisala vse svoje tehnično

Zahodni trgovini so potrebni vzhodni trgi

Prav tiste dni, ko je bila napetost med Združenimi ameriškim državam in tako imenovanim vzhodnim blokom (Sovjetsko zvezo, Kitajsko in drugimi zavezniški Sovjetske zveze) zaradi pogajanj v Indokini na visku je načelnik organizacije za pomoč tujini (Foreign Organisation Administration — FOA) Harold E. Stassen izjavil, da bodo v avgustu črtali s spiska blaga, katerega izvoz v vzhodne države je prepovedan 150 artiklov. To blago bodo torej lahko prosto izvažali iz Združenih držav in drugih zahodnih držav v vzhodne države. Dostaj je bil prepovedan izvoz 400 vrst raznega blaga. Prepoved izvoza zadeva torej še 250 vrst blaga, ki jih ima zda ZDA za strateško važne. Zdjaj bodo lahko prosto izvažali razne kemikalije, manjše ribiške ladje, razne stroje za proizvodnjo potrošnega blaga. Dovoljen je tudi izvoz traktorjev vsaj do določene višine konjskih sil. Te olajšave ne bodo objavljene s posebnim blokom, pač pa bo ameriško ministrstvo objavilo nov spisek dovoljenega oziroma prepovedanega izvoza blaga.

KANADA HOČE VEČ IZVAŽATI V VZHODNE DRŽAVE. Kanadska vlada namerava v kratkem olajšati izvoz blaga v Sovjetsko zvezo in njene zavezniške države. Verjetno bodo olajšali izvoz kovinskih izdelkov in strojev, kemikalij in ladij. Ta ukrep so kanadski industriji pozdravili. V tem pogledu se je gladišče Kanade približalo angleskemu, ki je bolj popustljivo glede izvoza v Sovjetsko zvezo. Lansko leto je izvoz iz Kanade v Sovjetsko zvezo popojalno zamrl. V prvem polletju 1954 je dosegel zgornjo 2 milijona 900.000 dolarjev. Do konca letošnjega leta bo dosegel najvišjo raven po vojni.

VIŠJA PROIZVODNJA V SOVJETSKI ZVEZI. Po poročilu Tassa je industrijska proizvodnja v Sovjetski zvezi v prvem polletju 1954 narasla za 14% v primeri z istim razdobjem lanskega leta. Proizvodni načrt je bil dosežen v razmerju 102%. Izvoz se je povečal skoraj za 1 tretjino.

Evropa v kleščah med vzhodno in carinsko zaveso?

Silno ogorčenje v Švici zaradi povišanja ameriške carine na ure

Kljub vsem protestom Švicarskega tiska je predsednik Združenih držav Eisenhower sprejel predlog carinske komisije, naj se carina na uvoz švicarskih ur zviša za 50%. Še isti dan (27. julija) je švicarski poslanec v Washingtonu logorčeno protestiral, češ da je bil s tem zadan silen udarec načelom svobodne trgovine. Dodal je, da je to hkrati tudi udarec dobrih odnosom med Švicijo in Združenimi ameriškim državam.

Za 50% se poviša carina na švicarske ure, ki nimajo več kakor 17 rubinov; carina na ure z večjim številom rubinov je namreč že tako visoka, da je ni bilo treba povišati. Odločba tudi dodaja, da carine ne smejo posegati carinskega količnika iz leta 1930.

Američani so zadeli Švicarje na eno izmed najboljčutljivejših točk njihovega gospodarstva, saj živi od gospodarstva 60.000 švicarskih delavcev, to je desetina vsega švicarskega delavstva. Poročali smo že, da gre 95% švicarske urarske proizvodnje v tujino, kar predstavlja 20% vsega švicarskega izvoza; tretjina izvoza ur gre v Združene države in vrže Švicarjem 300 do 400 milijonov švicarskih frankov na leto (1 švicarski frank velja okoli 148 lir).

Švicarski tisk prav nič ne štedi s ostrimi izrazi na račun ameriške politike, ki ji očita »skrajno brezobzirnost« in »najtemnejši gospodarski nacionalizem«. »Basler National Zeitung« trdi, da bo svet zgubil zaupanje v ameriško vodstvo, ki drugim priporoča svobodno izmenjavo blaga. Tudi tisk drugih zahodnih držav kritizira ta ukrep in izraža strah, da pojdejo ameriški industriji dalje v svojih zahtevah po zvišanju carin na uvoz v Ameriko. Zanimiva je ugotovitev znanega švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung«, da bo takšna politika dovedla Evropo v klešče med železno

jino. Proizvodnja surovega železa je narasla za 6%, surovega jekla za 9% valjanega jekla tudi 9%, premoga za 8% in petroleja za 10%. Živinski sklad se je povečal za 10%; državne kapitalne naložbe so narasle za 14%; proizvodnja potrošnega blaga pa za 21%.

BELGIJA HOČE TRGOVATI S KITAJSKO. Belgijski industrijski in trgovinski krogi pripravljajo posebno trgovinsko odposlanstvo, ki bo odpotovalo na Kitajsko, da bi tam nadaljevalo s pogajanj, ki so bila začeta v Bruslju. V Bruslju je namreč priselja posebna kitajska trgovinska delegacija, ki se je pogajala s predstavniki 30 belgijskih podjetij. Med temi razgovori je bilo domnenjeno, da bodo belgijske in kitajske banke financirale trgovinsko izmenjavo.

MNENJE ANGLESKEGA PREDSTAVNIKA. V zvezi z razgovori glede pospešitve trgovinske izmenjave med vzhodnimi in zahodnimi državami je angleški predstavnik izjavil, da so bili z Ameriko doseženi važni uspehi. Odslej pojde v ZSSR in druge vzhodne države mnogo več blaga kakor doslej. Glede izvoza ladij se še niso dogovorili.

ZA OBNOVO JUGOSLOVANSKO-ČESKOSLOVASKO TRGOVINO. »Jugopress« (Beograd) prorača, da se v kratkem sestanejo predstavniki Zvezne zunanje trgovinske zbornice v Beogradu in Českoslovaške trgovinske zbornice v Pragi. Proučili bodo vprašanja glede obnovitve trgovinske izmenjave med obema državama na podlagi kompenzacij.

OBNOVLJEN BO PROMET MED JUGOSLAVIJO IN ROMUNIJO. V Beogradu je bil dosežen sporazum glede obnove železniškega prometa med Jugoslavijo in Romunijo.

JAPONSKA ČAKA NA KUPCIJE Z RUSIJO. Sedanja trgovinska izmenjava med Japonsko in Sovjetsko zvezo doseže vrednost 40 milijonov dolarjev na leto. Japonci bi radi povečali trgovino z Rusijo. Zdjaj lahko izvažajo samo ladje do 7000 ton z brzino 12 milj.

zaveso na Vzhodu in carinsko zaveso na Zahodu.

Nekateri izvedenci sodijo, da v praksi ta ukrep ne bo tako katastrofalen. Dejansko se bo cena švicarskih ur v Ameriki dvignila od 10—15%, ker bodo morali razni prekupevalci zmanjšati svoj dobiček. Udarec ne bo razmeroma tako hud, ker se je cena ur med vojno zelo dvignila. Delno opračilo za Eisenhowerjev ukrep so našli v zahtevi ameriških industrijev fine mehanike po zvišanju carine, da bi ti lahko s povečanjem proizvodnje ur namestili zadostno število ameriških finih mehanikov. Edino tako se lahko ohrani na višini ameriška fina mehanika, ki izdeluje precizijske naprave za ameriško vojsko.

Težko je reči, ali bo zvišanje carin na uvoz švicarskih ur v Ameriko vplivalo na ceno švicarskih ur drugod po svetu, torej tudi v Evropi. Švicarji bodo morali vsekakor najti nove trge in tudi popustiti pri ceni, ako ne pojde drugače.

Po vojni je silno narasel izvoz švicarskih ur v Ameriko. Leta 1946 so Švicarji izvozili tja 8.300.000 ur, lansko leto pa že 12.300.000. Med tem časom je proizvodnja ur v Ameriki nazadovala, in sicer od 3.200.000 v letu 1951 na 2.400.000 leta 1953.

STAVKE TUDI V ZAHODNI NEMCIJI. Doslej so prihajale o gospodarskem in socialnem položaju v Zahodni Nemčiji samo ugodne vesti. Zdjaj pa poročajo iz Hamburga o veliki stavki, katere se je udeležilo 14.000 javnih uslužbencev. Tako je ostalo mesto brez vode in plina. Stavke so se razširile tudi na Bavarsko, na Porurje in na druge predele Nemčije. Računajo, da je stavkalo kar 4 milijone Nemcev in da je okoli 600.000 vseh obratov počivalo. Delavstvo zahteva povišanje plač.

venci okoli 25 odstotkov celotnega prebivalstva področja »A«. Pa tudi če bi nas bilo samo 20 odstotkov, bi znašalo število slovenskih radijskih naročnikov 12 tisoč, oziroma naš prispevek k radijskemu proračunu 38,8 milijona lir na leto. Ta znesek ustreza približno sedanjim izdatkom za slovensko osebje radija Trst II. Evdeba radijskih oglasov bi lahko krila še stroške za znanje sodelavce in druge. Poleg tega ima radio Trst II. enako sorazmerno pravico kot radio Trst I do prispevka iz področnega proračuna.

Ob zaključku naj še pomenimo, da je dolžnost vseh zvezniških Slovencev, da podprejo to ustanovo, ki gre tako na živce nestrupnim nasprotnikom slovenske besede v Trstu, da bo še kreplejše dvignila svoj glas za pravice tržaških Slovencev ter za enakopravno sožitje tu živčih narodov.

Naš namen je bil podati splošno in vsakemu poslušalcu razumljivo sliko o dosedanjem delu naše radijske postaje. Marsikaj bi lahko pisali o njenih posameznih oddajah — kulturnih, znanstvenih, glasbenih itd. itd. — kar pa prepuščamo drugim strokovnjakom. Zaključujemo s pozivom, da bi se poslušalci naše radijske postaje še večjo ljubaznost oklenili te naše važne kulturne ustanove, kakor se je oklepamo naše šole, da bi postala res pravo in nepristransko žarišče naše vsestranske kul

PO SVETU

BALKANSKA ZVEZA KONONO USTANOVLJENA. V ponedeljek 9. avgusta so na Bledu zunanji ministri Jugoslavije, Grčije in Turčije sodan podpisali pogodbo o ustanovitvi Balkanske zveze. Tako se je končalo sporazum o prijateljstvu balkanskih držav, sklenjen februarja lanskega leta v Ankari, spremeni v pravo zvezo, ki bo po pogodbi trajala 20 let. Italija je skušala preprečiti končni podpis pogodbe, češ da se mora poprej rešiti tržaško vprašanje. Pravijo, da je ameriška diplomacija zaradi tega prišla na Turčijo, da bi se sklenitve Balkanske zveze odložila po želji Italije, ki se je bala, da bi se s podpisom pogodbe zunanji položaj Jugoslavije preveč ne utrdil. V duhu zveze si morajo članice vzajemno prisločiti na pomoč, ako bi bila katere izmed njih napadena. Čeprav sta Grčija in Turčija hkrati članici Severnoatlantske pogodbe (z Ameriko, Anglijo, Francijo, Italijo itd.), ni Balkanska zveza povezana s Severnoatlantsko pogodbo. Hkrati je bila ustanovljena tudi balkanska posvetovalna skupščina, v kateri se bodo odposlanci treh skupščin posvetovali o skupnih balkanskih zadevah. K Balkanski zvezi bi rada pristopila tudi Italija, vendar se je balkanske države otepaajo, ker se bojijo intrig rimske diplomacije.

NOVO SOVJETSKO VABILO. Na evropsko konferenco. Sovjetska vlada je z novo noto povabila zahodne sile na konferenco štirih zunanjih ministrov (Rusije, Anglije, Francije in Amerike), ki naj bi pripravila pravo evropsko konferenco. Zahodni diplomati menijo, da hoče Sovjetska zveza na vsak način preprečiti pristop Francije k Evropski obrambni skupnosti in njen prestop na oborožitve Nemčije.

EDEN NAMESTO CHURCHILLA. Zopet prihaja iz Londona glas, da bo Churchill po vsej verjetnosti odstopil že v jeseni. Nekateri sklepajo, da se bo to zgodilo, ker je konservativna stranka postavila na nekatera izpraznjena ministrska mesta mlajše ljudi, in sicer osebe prisaše sedanjega zunanjega ministra Edena, ki postane predsednik vlade. Drugi zopet menijo, da ne bo Churchill prejel odstopa, dokler ne izrazi svojega zadnjega velikega namena, se pravi, dokler ne doseže sporazuma med zahodnimi silami in Rusijo. Zato se je nameraval sestati z Malenkovom, toda Eden in Salisbury sta mu to odsvetovala.

ATTLEE JE V SPREMSTVU nekaterih laburističnih poslancev odletel v Moskvo, od koder odputuje v Peking. Temu obisku pripisujejo svetoven pomen, ker nameni opozicije v Angliji nikdar ne napraviti podobnega koraka brez posvetovanja z vlado. Gre za zblizanje z vzhodnimi državami.

PRED POZAROM NA FORMOZI? Kitajska obveščevalna agencija napada Američane, češ da s svojo mornarico in svojim letalstvom ščitijo Cankajskovo vojsko na Po mozi, ki da pripravljajo napad na Kitajsko. Agencija poudarja, da je treba pregnati Cankajskovo vojsko in osvoboditi Formozo.

NACISTI SE DRAMIJO. Znan ameriški list »New York Times« poziva zahodnonemško vlado, naj nastopi prti bivšim nacistom in drugim Hitlerjevim pristajšem zlasti med nekdanjo nemško vojsko. Teh ljudi sicer ni mnogo, vendar so nevarni.

EDEN NA KOROSKEM. Angški zunanji minister Eden je prepuštil svoje delo predsedniku vlade Churchillu in s svojo ženo odpotaval na dopust na Dunaj. Od tam se odpelje na Korosko, kjer bo prebil tri tedne.

Dve milijardi posojil Mednarodne banke

Ta mesec potoška sedmo leto aktivnega delovanja. Mednarodne banke za obnovo in razvoj (Svetovne banke). Doslej je dala banka 106 posojil 36 državam in skupnem znesku več kot milijardo 900 milijonov dolarjev. V zadnjih letih je dala banka povprečno 300 milijonov dolarjev posojil letno.

Banka daje posojila za nakup surovin in opreme, za elektrifikacijo, razvoj prevoznih sredstev, komunikacij, industrije, poljedelstva in gozdarstva. Posojila so prejele države v Evropi, Ameriki, Aziji, na Srednjem vzhodu in v Afriki.

Zamisel o ustanovitvi banke je bila dana leta 1944 na konferenci v Bretton Woodsu in Združenih državah. Na povabilo Združenih držav so se zbrali 44 držav, ki so izdelali načrte za gospodarsko preureditev zaradi po vojni povzročene nerediti ter za stabilizacijo valut. Na konferenci so sklenili ustanoviti dve ustanovi: Svetovno banko, ki bo pospeševala mednarodni dotok kapitala, in Mednarodni denarni sklad, ki bo skrbel za stabilizacijo valut in odpravo pregrajev v mednarodni trgovini.

Kapital banke tvorijo denice, ki jih podpišejo države članice v sorazmerju s svojo gospodarsko močjo. Tako na primer so Združene države podpisale za tri milijarde 175 milijonov dolarjev denice, Transjordanija pa le za tri milijone dolarjev. Glasovalna pravica je v razmerju s podpisanim kapitalom. Podpisani kapital banke znaša nad 9 milijard dolarjev. Od tega pa so članice doslej plačale komaj 20%, preostalih 80% pa tvori garancijski sklad, v katerega vplačajo v primeru potrebe, kar se pa doslej še ni pokazalo.

Od podpisanih 20 odstotkov kapitala mora vsaka država članica plačati dva odstotka v zlatu ali ameriških dolarjih. Ostanek pa lahko vplačajo v valutah posameznih držav članic. Te valute pa lahko uporabijo za posojila samo s pristankom države, ki jo je vplačala. Denar, ki ga banka posoja, prihaja iz kapitala ter iz obnove, ki jih banka prodaja na mednarodnih tržnicah. Doslej je prodaja obveznic vrhla približno 900 milijonov dolarjev izkupitja.

Vsa oblast banke je osredotočena v rokah odbora guvernerjev, v katerem predstavljajo vsako državo en član. Odbojni običajno sestane enkrat letno. Večina svojih oblasti so guvernerji prenesli na izvršne ravnanjke, ki se običajno sestanejo enkrat mesečno na sedežu banke v Washingtonu.

Iz poročila banke je razvidno, da je banka do 30. junija tega leta po-

Predsednik francoske vlade Mandès-France se ravna pri svojem delu po znanem pregovoru »Cas je zlato«. Ker je po francoskem umiku iz Severne Indokine za elo najbolj vreti v Tuniziji, je nenadoma z letalom odletel v Tunis in 72 letnemu begu Sidi Mohamed al Aminu predložil načrt, s katerim je Francija odobrila Tuniziji široko samoupravo. Francija bo predstavljala Tunizijo samo v zunanjih zadevah in jo branila s svojo vojsko. Vso oblast v deželi prepušča domačinom, čeprav oblast v novi vladi še 4 Francozi; dosežani predstavniki Francije. ki je bil navadno general, postane nekakšen svetovalec nove vlade.

Se pred svojim odhodom v Tunis se je Mendes-France sestal z voditeljem organizacije tuniških nacionalistov »Neo-Destour«, s Habibom Bourguibo, ki so ga francoske oblasti konfinirale na nekem otoku v severni Franciji. Sestala sta se v neki vili 125km od Pariza Habib Bourguiba je sprejel francoski predlog.

Poročajo, da se je francoska vlada kaj težko odločila za ta koraki. Minister narodne obrambe Koenig in minister za Tunis in Maroko Fouchet sta hotela odstopiti. Toda uporniško gibanje v Tuniziji se ni hotelo poleči. Samo v mesecu juliju so uporniki izvršili 130 napadov na Francoze in njihove domače zaveznike ter ubili 93 ljudi in ranili 107. Takoj nato se je uporniško gibanje razširilo na Maroko. V pristanišču Port Lyauteyu so demonstranti navalili s takšno silo, da je morala policija streljati. Bilo je menda 20 mrtvih.

Vprašanje pomiritve Severne francoske Afrike, ki sestoji iz Tunizije, Alžirije, je silne važnosti tudi za Ameriko. Že v samem Port Lyauteyu je ameriško vojaško oporišče. (Nanašem zemljevidu so označena ameriška letalska in pomorska oporišča). Kako urediti odnose med domačim prebivalstvom in Francijo, da se bodo domači zadovoljili, a hkrati, da bodo Francozi in z njimi tudi Američani lahko obvladali položaj v času miru in vojne? To vprašanje ni samo vprašanje politične temveč tudi socialne in gospodarske narave.

Ves svet priznava, da so Francozi v Severni Afriki mnogo stardili za dvig gospodarstva in socialne ravni domačega prebivalstva. Ob obali vstajajo

Mednarodna trgovina

DRVA NA TRŽASKEM TRGU

Vse kaže, da bo letos na tržaskem trgu manj drva na razpolago; Jugoslavija je ustavila izvoz drv za nedolgo čas. Izvozijo se lahko samo kupčije, ki so bile že zaključene. Jugoslovanska drva stanejo 7500-8000 lir za tono, franco vagon Sežana. K temu je treba še dodati carino za uvoz na Trzasko, prevozna s-rška in zaslužek. Tako dobimo ceno na drobno v Trstu približno 12-10 lir za stot.

RAZVOJ JUGOSLOVANSKE ZUNANJE TRGOVINE

V prvem polletju 1954 se je izvoz iz Jugoslavije povečal za 6 milijard 225 milijonov dinarjev in primeri s prvim polletjem lanskega leta; uvoz se je zmanjšal v primeri z lanskim letom za naj 13 milijard. Zele je bil povečan izvoz prehranbenih artiklov, kar velja tudi za izvoz v Anglijo, in sicer znaša vrednost povečanja izvoza teh artiklov 6 milijard 215 milijonov din. Povečal se je tudi izvoz iz Slovenije, in sicer od 4 milijard 642 milijonov v lanskem letu na 4 milijarde 884 milijone v letu 1954. Po podatku za priložnost leto naj bi se izvoz industrijskih izdelkov iz Jugoslavije povečal za 16,4%, izvoz kmetijskih pridelkov pa za 18%.

PROMETNA ZBORNICA LR SLOVENIJE je bila ustanovljena v Ljubljani. To je prva zbornica te vrste v Jugoslaviji. Zbornica se bo bavila z vprašanji železnice, cestnega in pomorskega prometa. Odkar je bila v Piranu usanovljena

KRIK PO SVOBODI IZ SEVERNE AFRIKE

Francija v težkem položaju - Gospodarske in socialne razmere v Sev. Afriki

sodobna mesta. Tako se je n. pr. Agadir v Južnem Maokou, kjer so začeli Francozi zidati pred dvemi leti sodobno pristanišče, razvil kar čez noč. Tu se dvigajo krasne palače in z njimi lepe ulice, hkrati pa tudi šole in bolnišnice. Kazablanka je leta 1917 štela 82.000 prebivalcev, leta 1952 že 600.000. Toda nagli razvoj mest ustvarja nova vprašanja. Iz notranjosti dežele se naseljuje v predmestjih čedalje več domačinov, ki nimajo zadostne izobrazbe in niso usposobljeni za delo v tovarnah. Tako ne zaslužio dovolj za primerno življenje in si ne mo ejo preskubeti pravih stanovanj zaradi tega stanujejo v predmestnih brlogih. Razumljivo je, da med njimi raste nezadovoljstvo.

Vsa ta vprašanja se še bolj komplirajo, ker sestavljajo prebivalstvo razna plemena. Vodilno vlogo imajo sicer Arabci, ali vsaj ljudje z arabsko

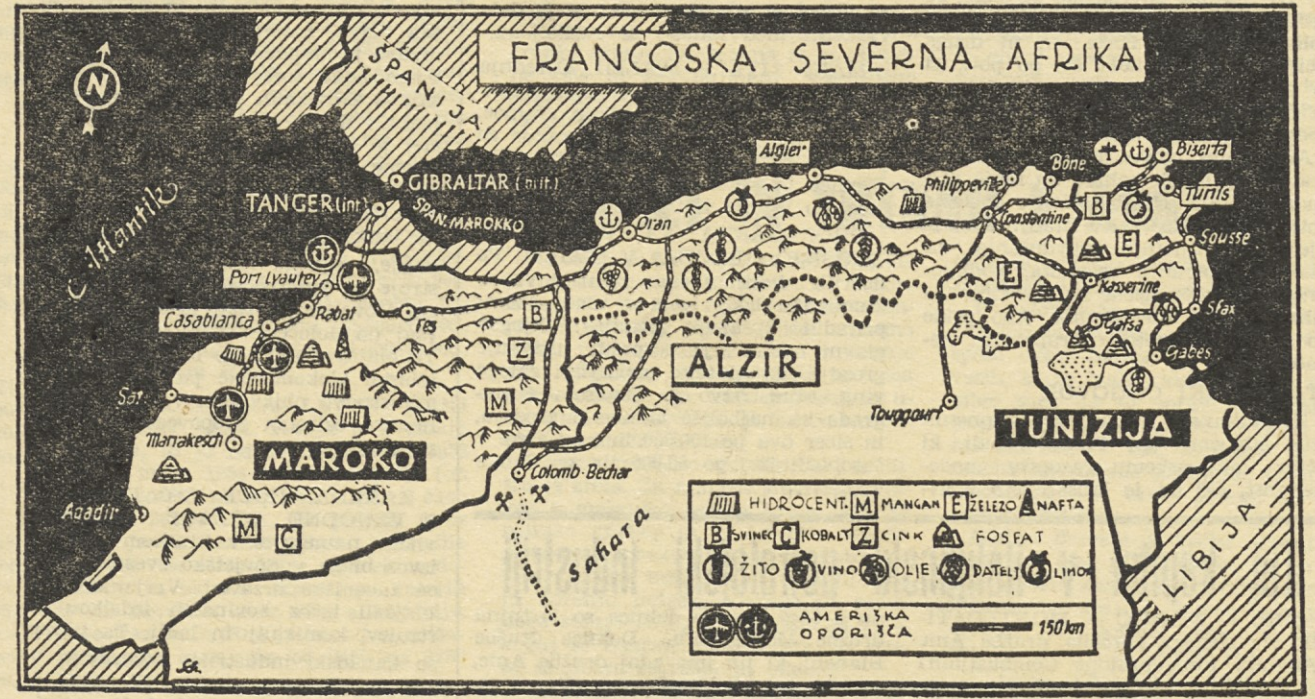
kulturo, toda tudi Berberi hočejo priti do besede. V Maroku je 8.100.000 ljudi muslimanov, med temi je okoli polovica Berberjev. Arabce in Berberje združujeta prav muslimanstvo in arabska kultura. Kot oblastniki prevladujejo Arabci, ki predstavljajo nekakšno aristokracijo.

Netivo za uporniško gibanje prihaja tudi iz ostalih arabskih držav v Severni Afriki, ki so že svobodne. Prebivalci Severne francoske Afrike skušajo doseči takšno stopnjo svobode, kakor jo uživajo arabske dežele. Ni dvoma, da je tudi sporazum med Anglijo in Egipčani glede umika angleških čet od Sueškega prekopu vplival na razpoloženje prebivalstva Severne francoske Afrike. Z druge strani so uporniki dobili vtis, da je po francoskem kompromisu v Indokini nastal ugoden trenutek za upor proti Franciji. Vraščanje je seveda tudi,

ali ne vodi vseh teh gibanj kakšna tretja sila.

Med prebivalci Francoske severne Afrike naj omenimo še koloniste, Francoze, Italijane in druge. Italijani so zlasti mnogo v Tuniziji. Število vseh kolonistov v Tuniziji cenijo na 250.000. Ni dvoma, da so kolonisti mnogo pripomogli h gospodarskemu in zdravstvenemu dvigu severnoafriških dežel. Prav zaradi njih je Francija v velikih škrah.

V Severni Afriki so Francozi naložili mnogo svojega denarja in severnoafriško gospodarstvo tako povežali s Francijo. V Franciji ni državnika, ki bi se upal zagovarjati takšno ureditev političnih odnosov do Severne Afrike, ki bi dovela do zrahljanja gospodarskih vezi med Afriko in Francijo. Na našem zemljevidu so označena glavna naravna bogastva Severne Afrike.

Dva sejma v Sloveniji

pomorska plovna družba »Slovenija-linija«, je postal tudi pomorski promet članom za Slovenijo.

DRUGI TIR NA TRBIŠKI ŽELEZNICI »Il Trafficco« poroča iz Rima, da so v Rimu sprejeli predlog za gradnjo obalne proge iz Trsta do Tržiča in za gradnjo drugega tira na trbiški železnici. Podobne vesti so bile večkrat objavljene v tržičkih listih, vendar so se pokazale kot preuranjene. Vsekakor si Italijani prizadevajo, da bi čim več prometa iz tržaškega zaledja privabili na trbiško železnico čez Videm in tako zmanjšali promet po železnicah, ki tečejo čez jugoslovansko ozemlje, to je po južni in bohinjski železnici. Tako je n. pr. od vsega prometa, ki je bil pred vojno odpravljen v jadranske luke, šlo čez Sentilj (po južni železnici) 43%, čez Jesenice in Podbrdo (bohinjska proga) 42,4%, in čez Trbiž in Videm 4,6%. Bohinjska proga je po vojni svoje postojanke ohranila, toda promet po južni železnici je padel na 4,5%, medtem ko se je promet po trbiški (čez Italijo) dvignil na 41%. Skode od takšnega razvoja nima samo Jugoslavija, temveč tudi Trst, ker so tranzitne tarife po trbiški železnici previsoke; te so namreč celo višje kakor prevozne tarife za notranji promet po Italiji.

150 MILIJONOV POSOJILA je Visoka oblast v Brnuju dovolila francoskemu jeklarskemu koncernu »Ateliers et Forges de la Loire«.

AMERIŠKA ZUNANJA TRGOVINA V JUNIJU. Mednarodna trgovina Združenih držav je dosegla v juniju vrhunec tekočega leta. Junjski izvoz cenijo na 1.472.000.000 dolarjev, kar je najvišji znesek po maju 1952. Uvoz pa cenijo na 965.000.000 dolarjev, kar je najvišji znesek od aprila 1953.

ZA RAZVOJ TURIZMA V ITALIJI. Italijanska vlada je povabila svoj prispevek za zimsko sezono 1954 do 1955 italijanski turistični družbi Enit na 1 milijardo 50 milijonov lir. Prispevek države za organizacijo turističnih prireditev je bil povšan od 4 kar na 300 milijonov lir; ustanovljen bo poseben sklad, iz katerega bodo dajali 25-letna posojila za graditev in preureditev hotelov, namenjenih turizmu. V ta namen je bilo določenih 5 milijard, ki bodo razdeljene na 5 poročunskih razdelih.

Z Kranja poročajo, da so tudi letos z uspehom priredili »Gorenjski sejma«, ki je v primeri z dosedanjimi mnogo bolj uspel. Na sejmu je bila predstavljena usnjarska in kovinska industrija, elektroindustrija, lesno-predelovalna stroka, živilska industrija, industrija raznega materiala in razne obrti. Pozornost vzbuja zlasti razstava izdelkov jeseniške železarnice, ki letos slavi že 85-letnico svojega obstanka. Preteklo nadejajo si je sejem ogledal tudi predsednik republike Tito v spremstvu predsednika slovenske vlade Borisa Kraigherja in predsednika ljudske skupščine Miha Marinka.

XI. MARIBORSKI TEDEN. Vse kaže, da se bo »Mariborski teden« (od 7. do 15. avgusta) razvil v eno najpomembnejših gospodarskih prireditev v Sloveniji. Področje prireditve se je razširilo od Maribora, kot industrijskega središča, na vso Slovenijo. Komercialni del prireditve pridobiva čedalje bolj na pomenu: se lanko leto so komercialni zaključki dosegli 2,5 milijarde dinarjev. Pokriti razstavnih prostor obsega 1800 kv. metrov, to je 400 kv. m več kakor lani, odprti pa 1300 kv. metrov. Na razstavi sodelujejo vse industrijske panoge, predvsem pa živilska in tekstilna industrija. V okviru »Mariborskega tedna« so priredili tudi vinsko razstavo s pokušajo. Ze lanko leto si je gospodarsko razstavo ogledalo 121.000 ljudi. Letošnji obisk je še večji.

DUSECA GOSPODARSKA IN POLITIČNA KRIZA. Dr. Dino Saravaj je v zadnji številki časopisa »Il Traffico« razčlenil vzroke današnje gospodarske krize v Trstu. Očlanek ugotavlja, da ima Trst prvenstvo glede brezposelnosti. Na 100 delavcev jih je v Trstu 20 brez dela, medtem ko doseže odstotek brezposelnosti v Italiji 6-7%. Lahkomišlelo je omaloževanje današnje politično in gospodarske krize v Trstu, ki vendar ima pravice do življenja. Tudi dr. Dante Luider se v prejšnji številki tega lista bavi s tržaško krizo. Med drugim razlog krize navaja tudi italijansko-jugoslovanske spor.

V TUNIZI ŽIVI OKOLI 350.000 SLOVENCEV. V času od 15. do 22. avgusta boče v Jugoslavijo priredili tržajnski teden.

iz TRSTA v BUENOS AIRES

POZIVLJAJI SLOVENSKEGA POMORSKAKA

»TERRA DE BRASIL«

Zgodno jutranje sonce je obsevalo na zahodu kos kopne zemlje, ki jo je pred 448 leti prvi zagledal Pedro Alvarez Cabral ter jo nazval »Vera Cruz«. Drugi pomorskači, ki so se kasneje tu izkrcali, so to zemljo nazvali »Terra do brasil« ali kar na kratko »Brasil«, ker je prvi pridelal, ki so ga od tam izvažali v staro domovino, bil prav temen rdeč les — pau brasil — iz katerega so izdelovali rdečo barvo za barvanje tkanin.

Ta odvezek, ki je sprva označeval te skromen prelet novo odkritega kontinenta, se je ohranil stoletja in se po njem danes imenuje država, ki je po svoji razsežnosti, težkih podnebnih razmerah in skoraj nedostopnih pragozdovih v notranjosti, edina še ne popolnoma raziskana država. Zaradi tega jo mnogi imenujejo zemljo bogatosti in videli bomo, da se predeli, ki so do sedaj odkriti in so gospodarsko izkoriščani, dajejo presegajo ručninska in ostala bogastva drugih držav.

Z »Genovca« smo več kot dve leti pluli ob peštrih brazilskih obalah. Večkrat smo se podali nad 400 km daleč vzdolž nešteti vodnih poti v njeno notranjost, do onih predelov, kamor je civilizacija dosegla le iz korisčevalnih namenov in ni pustila najmanjših sledov napredka. Na vsakem koraku smo odkrivali nenavadno sliko te čudne zemlje in videli bomo, da je Brazilija res zemlja bogatosti v pravem smislu besede.

Ko smo se v sončnem, avgustovem

nasledniki imenovani mulati; belci in domačini indios, potomci teh se imenujejo mamoetuki; konono indios ter črnči, katerih nasledniki so Kujusos. Toda samo trenutek. To so bili le začelna križanja. Katerim je sledila mešanica med mulati, mamoetuki in Kujusi ter potomci teh zopet z belci, črnči in indios. In tako si, mislim, lahko predstavljate vso ono zapleteno stopnjevanje črne polti o brazov, ki jih srečujemo na ulicah, v urah in zabaviščni pernambuco. Kljub tej ogromni zmešnjavi plemen ti ljudje živijo v miru. Ne da bi si očitali grehe svojih prednikov in se zmerjali z mameluk, to bablonsko prebivalstvo govori le en jezik in složno dela na bazi popolne enakopravnosti.

Pod vtisom teh prvih beznih slik Novega sveta smo skoro pozabili, kaj vse smo morali pretrpeti na tem zadnjem in najtežavnejšem delu našega potovanja. »Genovca« je zopet po dolgem času vrgla sidro v ustju rečice Beberibe in v pričakovanju pregleda pristaniških oblasti smo nemo sedeli na palubi, ki je še končno umirila pod našimi nogami. Tuljenje oceanov vetrov je počasi utihnilo v naših ušesih in zamenjali so ga prijetni zvoki zvonjenja cerkvenih zvonov. Klici prodajalcev sadja ter zvoki glasbe iz zabavišč na obali pri carinarnici. Od časa do časa je prihajal do nas hrup mestnega prometa.

Nas novi svet je tega dne obstajal od močre lagune, četege pesca, na njej in zelenih kokosovih palm na pomolih pristanišča, dočim se je na drugi strani ob valobranu, ki je zapiral laguno, vanj zaganzjal besno pevec iz ocean, kot bi nas hotel opomniti, da bomo prav kmalu morali zopet v njegov objem.

K. P. (Se nadaljuje)

Turizem

POSTOJNSKO JAMO je lani obiskalo 40.000 tujih turistov in 130.000 domačih gostov. Pokazala se je potreba po gradnji novega hotela, ki ga bodo pričeli zidati že letos. Sedanja hotela je zgradil pred 70 leti neki Švicar. Za novi hotel je vlada LR Slovenije nakazala 40 milijonov dinarjev podpore. Hotel bo imel 60 sob.

ŠTEVILO NOČITEV TUJIH TURISTOV v Jugoslaviji je doseglo lansko leto 776.000. S tem je Jugoslavija zaslužila 5 milijard 300 milijonov dinarjev. Pred vojno je znašalo število nočitev tujih turistov 2.150.00. Ako bi število nočitev danes doseglo predvojnno višino, bi Jugoslavija zaslužila 14 milijard 300 milijonov dinarjev. Jugoslovani si v zadnjem času zelo prizadevajo, da bi zboljšali pogoje za razvoj turizma.

IZ KRANSKE GORE nam pišejo, da je tudi letos tam mnogo domačih gostov, manj pa je tujcev. Vse kaže, da je bila propaganda v tujini za Kranjsko goro šibka, čeprav so le pote okolišnih planin nepopisne. V planinah, kakor pod vršicem, tuji radi taborijo v svojih šotorih. Cene v bližnjih kočah so nizke. Sezono je v začetku oviralo slabo vreme.

OB PRIHODU V LJUBLJANO preglašajo tuji postrežbe, ki jih je premalo, pogosto pa tudi ni takšjev.

UGODNA TURISTIČNA SEZONA V JUGOSLAVIJI. Po mnenju turističnih izvedencev bo letos prišlo v Jugoslavijo polovico več tujih turistov kakor lani. Letošnja sezona je zaradi slabega vremena zakasnela, vendar so zdaj letovišča polna tujcev. V Sloveniji je zlasti mnogo turistov iz Zahodne Nemčije, Avstrije, Francije, Anglije in ZDA ter skandinavskih držav. Tudi obisk domačih gostov je razmeroma zadovoljiv, ako upoštevamo, da so bili letos odpravljeni popusti za sindikaliste (40% v sezoni in 60% izven sezone). Ostal je v veljavi popust 75% na železnica in ladjah, ako potuje sindikalist na letni dopust. Da bi omogočila letovanje tudi manj premožnim članom sindikalnih organizacij, so letovišča znižala cene. V sami Sloveniji je obisk domačih turistov skoraj za polovico manjši kakor lansko leto, ko so še veljali popusti v hotelih. Turistična zveza Srbije je organizirala taborišča s skupno 2000 ležišč v šotorih, ki so popolnoma zasedeni. Na Hrvaškem je obisk domačih turistov celo večji kakor lansko leto. Cene so bile precej znižane: na Hrvaškem za okoli 25%, v Bosni in Hercegovini 23% in v Makedoniji za 10-15%. Na dalmatiskih otokih Pagu in Braču ne staneta hrana in prenočišče več kakor 380 dinarjev na dan. Na Crvenem otoku pri Rovinju, kjer je bilo na letovanju tudi nekaj Tržčanov, stane penzion 550 lir.

FRANCOSKI TURISTI lahko vzamejo s seboj v tujino 20.000 frankov v bankovcih, medtem ko so doslej smeli izvoziti iz države samo 10.000 frankov.

KROŽNA POTOVANJA »PARTIZANKA«, »Jadrolinija« je »Partizank« organizirala dve krožni potovanja. Prvo potovanje je bilo namenjeno tujim turistom, ki so se odpravili v Slovenijo. Drugo potovanje je bilo namenjeno domačim turistom, ki so se odpravili v Slovenijo. Prvo potovanje je bilo namenjeno tujim turistom, ki so se odpravili v Slovenijo. Drugo potovanje je bilo namenjeno domačim turistom, ki so se odpravili v Slovenijo.

»GOSPODARSTVO« Izhaja vsak drugi petek. — UREDNI STVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9. Tel. 38-933. — CENA: posamezna številka 15; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.T.-u DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Srbljanova ulica 3-1, ček, rač. pri Narodni banki št. 696-T-892; za cono B letna 380 din, polletna 200 din, naročnine se polajajo pri »PLIPAK, Koper; ostalo inozemstvo 2 dol. OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg Golodni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstvo«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berč. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstvo«. Tisk: Tiskarna »Graphis«.

»GOSPODARSTVO« Izhaja vsak drugi petek. — UREDNI STVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9. Tel. 38-933. — CENA: posamezna številka 15; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.T.-u DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Srbljanova ulica 3-1, ček, rač. pri Narodni banki št. 696-T-892; za cono B letna 380 din, polletna 200 din, naročnine se polajajo pri »PLIPAK, Koper; ostalo inozemstvo 2 dol. OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg Golodni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstvo«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berč. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstvo«. Tisk: Tiskarna »Graphis«.

»GOSPODARSTVO« Izhaja vsak drugi petek. — UREDNI STVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9. Tel. 38-933. — CENA: posamezna številka 15; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.T.-u DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Srbljanova ulica 3-1, ček, rač. pri Narodni banki št. 696-T-892; za cono B letna 380 din, polletna 200 din, naročnine se polajajo pri »PLIPAK, Koper; ostalo inozemstvo 2 dol. OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg Golodni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstvo«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berč. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstvo«. Tisk: Tiskarna »Graphis«.

»GOSPODARSTVO« Izhaja vsak drugi petek. — UREDNI STVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9. Tel. 38-933. — CENA: posamezna številka 15; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.T.-u DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Srbljanova ulica 3-1, ček, rač. pri Narodni banki št. 696-T-892; za cono B letna 380 din, polletna 200 din, naročnine se polajajo pri »PLIPAK, Koper; ostalo inozemstvo 2 dol. OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg Golodni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstvo«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berč. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstvo«. Tisk: Tiskarna »Graphis«.

»GOSPODARSTVO« Izhaja vsak drugi petek. — UREDNI STVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9. Tel. 38-933. — CENA: posamezna številka 15; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.T.-u DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Srbljanova ulica 3-1, ček, rač. pri Narodni banki št. 696-T-892; za cono B letna 380 din, polletna 200 din, naročnine se polajajo pri »PLIPAK, Koper; ostalo inozemstvo 2 dol. OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg Golodni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstvo«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berč. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstvo«. Tisk: Tiskarna »Graphis«.

»GOSPODARSTVO«

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. Na trgu s kavo ni bilo, v zadnjem tednu bistvenih izpremenb. Sedanji položaj ni uravnotežen zaradi negotovosti v razvoju cen na brazil-skem trgu in zaradi neugodne sezonske konjunktura.

Povprečne cene kave na viru proiz-vodnje so naslednje: **brazilska kava**, v dolarjih za 50 kg f. o. b.: Rio N. Y. 576,50; Rio N. Y. 3 78,50; Santos Supe-rior 92,50; Santos extra prime crivello 18 100,50; Victoria 5 good to large bean 70,50; **srednjeameriška kava**, v dolarjih: za 50 kg f. o. b.: Haiti naravna 86,50; Salvador 91,50; Kostarika 101,50; **arab-ska kava**, v šilingih za 50 c. i. f.: Gimma 600; Moka Hodeidah 1 640; **afriška kava**, v šilingih za cwt c. i. f.: Uganda prana in predčista 470; **indo-nezijska kava**, v holandskih florintih za 100 kg c. i. f.: Bali Robusta 10-12 nečisto c. 98.

SLADKOR

TRST. Na trgu s sladkorjem vlada precejšnje mrtvilo, ki se pojavlja vsako leto v tem letnem času. Poplave na Madžarskem so vplivale na ceno slad-korja, ker so obširna področja posejana s sladkorno peso utrpela veliko škodo. Cena madžarskega sladkorja je 110 do-larjev za tono ko Trst; blago ne gre od rok, ker se tržaškim prekupeval-cem zdi ta cena previsoka. Angleški sladkor stane 41 funtov šterlingov cft. Trst. Tudi ta cena je previsoka in zato so kupčije zelo omejene. Kubanski sladkor se je malenkostno podražil.

KAKAO

TRST. Kakao z Zlate obale stane 143 funtov šterlingov tona v Londonu. Prvo-vrstni kakao iz Nigerije kvotira 170 funtov šterlingov tona, srednje kakovosti pa 155.

Italijanski trg

Na italijanskem trgu z žitom je zelo živahno. Letošnji pridelek žita ne bo presegel 75 milijonov stotov, dočim so izvedenci predvidevali 5-10 milijonov stotov več. Cene mehki pšenici in kuzu so rahlo narasle. Kmetje niso zado-voljni s ceno za odkup žita, ki jo je določila italijanska država, ker je letina bila slaba. Cenijo, da je vrednost jeonjega pridelka za 100 milijard nižja kakor lani.

Na trgu z mecom je velika razlika med cenami na drobno in na debelo. Potrošnik v mestu mora plačevati ved-no višje cene za meso, dočim je proiz-vajalec prisiljen prodajati po vedno nižjih cenah. Trgovanje z oljem v Južni Italiji, ki je bilo vsako leto v tem let-nem času zelo živahno, je popolnoma zastalo zaradi pomanjkanja povpraševanja. Predvidevajo, da bodo cene olj-venemu olju čez nekaj mesecev padle, ko bo na olju prispel nov pridelek, ki bo obilen. Vinski trg je neuravnotežen. Velike količine ponarejenega vina so neugodno vplivale na ceno vina; vlada je bila prisiljena izdati nove ukrepe za zaščito proizvajalcev. Cene boljših vrst vina so še vedno visoke. Maslo je pridobilo na ceni; to velja tudi za trdi sir. Trg z zelenjavo in sadjem je dobro založen; zlasti breskve in hruške gredo dobro od rok.

ZITARICE

PADOVA. Mehka pšenica fina 7100-7200, dobra 6950-7050, navadna 6650-6850; koruza rumena marano 4900-4950; črnkavanka 4550-4600; bela koruza 3800-3900; oves 3850-3950; neoluščeni ječmen 3900-4000; inozemski oves 3900-3950; inozemski ječmen 4000-4150; inozemska žit 3750-3800; pšenična moka tipa «00» 9800-10000; tipa «01» 9500-9700; tipa «02» 9100-9300; tipa «03» 8550-8650; pšenični otrobi 2700-2800; pšenični zdrob tipa «01» 11250-11350, tipa «02» 10750-10850; koruza moka bela 4900-5000; rumena 5600-5800; koruzni otrobi 2600-2700.

ZIVINA

MILAN. Na trgu prevladuje ponudba ker se je potrošnja mesa zmanjšala, ka-lor se to dogaja vsako leto v tem let-nem času. Vsi led te so cene mesu ne-koliko padle.

Voli in junci I. 300-340 lir kg, II. 265-290; krave in junice I. 270-335, II. 200-250, III. 140-180; bikli I. 310-345, II. 275-300; teleta I. 440-560, II. 375-430.

LODI. Vprežna živina: volji 300-310.000 lir par; junci od 1-2 let starosti 140-200.000, junci do 1 leta starosti 93-130.000 lir par; molzne krave 80-160.000; krave perverne 120-180.000; junice 70-90.000; telice za rejo 60-80.000; mladi bikci za pleme 200-300.000 lir rep.

Prasički za rejo do 15 kg 900-930 lir kg, do 25 kg 870-900; svinje za rejo 800-850; suhi prasički 40-50 kg 630-650, 50-80 kg 470-500, 80-100 kg 440-460; de-beli prasički 130-150 kg 390-400, 150-180 kg 395-405, nad 180 kg 390-405.

PERUTNINA

MILAN. Žive race 400-450 lir kg; zaklane 500-550; račke za rejo 200-250 lir komad; piščeta 70-90 lir komad; ži-vi zajci 280-320 lir kg; zaklani zajci s kožo 380-400; brez kože 420-480; žive ko-koši 575-625; žive inozemske kokoši 550-600; zaklane kokoši 750-850; inozemske zmružene 500-550; gosi za rejo 700-1100 lir komad; živi golobi 650-700; zaklani 825-875; živi piščanci I. 775-825, II. 625-675; živi inozemski piščanci 625-675; zaklani piščanci I. 950-1000; II. 800-

850; sveža jajca I. 29-30, navadna 27-29 lir komad; inozemska sveža jajca 24-27.

MLECNI IZDELKI

LODI. Čajno maslo 720-740; maslo iz smetane 680-700; maslo II. 600-620, maslo III. 600-620, maslo III. 550-580; emilijski sir majski proizvod, 1952 940-980; majski proizvod. 1953 680-720; trdi sir krajevne proizvodnje majski proizvod. 1952 900-920; zimski proizvod. 1952-53 870-890; majski proizvod. 1953 620-640; zimski proizvod. 1953-54 520-530; svež 420-440; sbrinz svež 450-460; postan 560-610; emmenthal svež 440-460, postan 520-540; emmenthal švicarski 800-830; provolone svež 430-450, postan 490-510; italico svež 370-380; postan 430-450; gorgonzola svež 230-240, postan 360-400; taleggio svež 280-290, postan 390-420.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje extra do naj-več 1 stop. kisl. 430-440, do naj-več 1,50 stop. kisl. 415-430, do največ 2,50% kisl. 405-415; dvakrat rafinirano tipa «A» 420-425, tipa «B» 385-390; na-vadno semensko olje 345-350; olje iz ze-meljskih lesnikov 390-395.

VINO

MILAN. Piemonte črno 10,5-11 stop. 670-700 lir za stop/stot, 11-12 stop. 700-720; Barbera 730-750; Oltrepo pavese 10-11 stop. 650-680; Mantovano črno 640-650; Valpolicella in Bardolino 720-740; Soave belo 730-750; Raboso 700-720; emilijsko 10-11 stop. 660-680, 11-12 stop. 680-700; Modena 660-680; Romagna belo 610-630, črno 620-630; toskansko navad-no 640-660; Aretino belo 630-660; Mar-che belo 655-680, črno 650-670; Barle-ta extra 14-15 stop. 665-685, navadno 13-14 stop. 655-685; navadno 12-13 stop. 645-655; Sansevero belo 625-645; Taran-tino 14-15 stop. 660-670, 16-18 stop. 680-

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	13/7	27/7	9/VIII
Pšenica (stot. dol. za bušel)	202 7/8	208 1/2	208 3/4
Koruza (stot. dol. za bušel)	159 1/2	168 1/4	168 1/2
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	30.—	30.—
Cin (stot. dol. za funt)	96 37	96 75	93 25
Svinec (stot. dol. za funt)	14.—	13 80	14.—
Cink (stot. dol. za funt)	11.—	11.—	11.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	21 50	21 50	22 20
Nikelj (stot. dol. za funt)	60.—	60.—	60.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	35 50	35 45	35.—
Zivo srebro (dol. za steklenico)	285.—	287 1/2	290.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	88 75	89.—	87 50
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	237 1/8	236 1/2	234 1/2
Cin (f. šter. za d. tono)	749.	750 1/2	730.
Cink (f. šter. za d. tono)	78 1/2	75 1/2	75
Svinec (f. šter. za d. tono)	94 1/2	94 1/2	95 1/2
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	446 80	442.—	454 90

Pri cenah surovih na mednarodnih trgih niso v zadnjem tednu nastopile posebne izpremembe. Na ameriškim borzah se je indeks cen dvignil od 194,68 na 195,09 za kupčije proti ta-kojšnji izročitvi, medtem ko je indeks cen v terminski kupčiji nazadoval od 182,54 na 182,04. Značilno je ponov-no napredovanje cene pšenici, med-tem ko je kava popustila. Čvrste so cene bombaža in sladkor.

ZITARICE

V tednu do 6. avgusta se je cena pšenici v Chicagu dvignila od 206 5/8 na 210 3/8 proti izročitvi v septem-bru, medtem ko je cena koruzi popu-stila od 163 5/8 na 160 7/8 stotinke dolarja za bušel. Zasebne cenitve po-stavljajo splošni pridelek pšeni-ce v Ameriki na 204 milijone buš-lov; cenitev je nizka, ker je slabo vreme pokvarilo setev. Vladna cen-tev z dne 1. julija je predvidevala pridelek 230 milijonov bušlov.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

V New Yorku je cena sladkorja ne-koliko popustila, in sicer od 3,17 na 3,13 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. V Hamburgu so zopet odprli borzo za sladkor. Kava je v New Yorku nazadovala od 87,47 na 86,50 stotinke dolarja za funt pro-ti izročitvi v septembru, in to v ted-nu do 6. avgusta. Kakao je napre-doval od 62,50 na 64 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi.

KAVCUK

Cena kavčuka je v New Yorku po-pustila od 24 na 23,65 stotinke dolar-ja za funt proti izročitvi v septem-bru. Po podatkih ustanove Rubber Study Groupa znašajo svetovne za-loge kavčuka 780.000 ton (konec ju-nija); pri tem niso vštete strateške zaloge zahodnih držav. Dne 1. janua-rya tega leta so znašale zaloge 850.000 ton, svetovna proizvodnja je v prvem tromesečju 1954 dosegla 815.000 ton, svetovna potrošnja pa 850.000 ton. V tem sta všteta tudi ruski in kitajski uvoz. Svetovna potrošnja sintetične-ga gumija v istem tromesečju je zna-šala 365.000 ton, proizvodnja pa 352 tisoč ton. Dne 30. junija so znašale zaloge 182.000 ton.

KOVINE

Cena cinu je nekoliko popustila. Za dan 20. septembra je v Londonu napovedan sestanek mednarodnega odbora za cin. Cena bakru se je ne-kako ustalila. Čilska proizvodnja je

700; Squinzano 660-670; Lecce 13-14 stop. 640-660, 14-15 stop. 660-670; Rione-ro Barile 9300-9700; lir stot; piemont-ski moškat 10.800-11.300; sladko vino iz Brindizija 8800-10.000 lir stot. V pre-teklek tednu je bilo malo sklenjenj kupčij. Iz Piemonta poročajo, da je grozdje utrpelo precejšnjo škodo zaradi preobilne dežja; v drugih pokrajnah Italije pričakujejo boljši pridelek od lanskega.

KRMA

BOLOGNA. Detelja majske košnje I. vrste 1600-1800 lir stot, II 1100-1300; detelje druge in tretje košnje I. 1300-1500; silačena pšenična slama 850-901.

PARADIZNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradizniškova mezza v škatalih 5 in 10 kg 165-175, v škatalih 1 kg 180-190, v škatalih 1/2 kg 190-200. Trikrat kon-centrirana paradizniškova mezza proiz-v. 1953. v škatalih 5 in 10 kg 160-190, v škatalih 1 kg 190-200, v škatalih 1/2 kg 200-210, v škatalih 1/5 kg 230-340. Cene so ohranile prejšnje kvotacije. Zaloge paradizničkove meze v sodih so izr-vene.

RIZ

VERONA. Neoluščeni riž: Arborio 7100-7900; Vialone 6800-9500; R. B. 7300-8000; Maratelli 7500-7800. Oluščeni riž: Arborio 15.500-16.500; Vialone 16.300-17.200; R. B. 13.700-14.100; Maratelli 12.500-13.000. Riž kra-jevne proizvodnje 9800-10.200.

GRADBENI MATERIAL

PIACENZA. Trg je živahen; povpraševanje je precejšnje; cene so ostale neizpremenjene: opeka 9000 lir (za komad); votlak (4 votline) 8000, (2 votlini) 7000; strešniki 17.000; pesek 400 lih kubični meter.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Boj koruznim škodljivcem

Izmed škodljivcev na koruzi je naj-bolj znan koruzni molj, ki uničuje ponekod, kjer se prideluje koruza na večjih površinah, znaten del koruz-nih nasadov. Pri nas ta škodljivec ni razširjen. Kljub temu pa moramo bi-ti na straži, če bi se ta pojavil.

Koruzni molj, ki spada v družino metuljev, dela škodo s tem, da nje-gova gosienica zre mlade storže in zr-na, kakor tudi stebila, v katerih dela svoje rove. Prvi znak, da je koruza napadena, je ta, da se prelomi in odpade metlica. Na mestu, kjer se je metlica prelomila, se vidi luknjica in rumenkasto gosieničje blato. Ako pre-iščemo rov, najdemo v njem 1-1,5 cm dolgo gosienico koruznega molja. Luknjice, skozi katere se je zarila gosienica, najdemo tudi nekoliko niže na stebli, povsod pa so te luknjice obdane s gosieničjim blatom. Steblo se zaradi napravljenej rovoev večkrat prelomi in to nad ali pa tudi pod storžem. Največ škoduje koruzni molj s tem, da napada njegova gosienica mladi razvijajoči se storž. Zaradi če-sar začne zrnje na napadenem me-stu gniti in plesniti.

Razvoj tega škodljivca je nasled-nji: Konec julija znese metuljček koruznega molja, ki je rumenkaste barve, na spodnjo stran najvišjih listov svoja jajčeca, iz katerih se v 8-15 dneh izležejo gosienice. Mlade gosienice se takoj zarijejo v koruzno rastlino, kjer povzročajo opisano lom-ljenje metlice, stebila in gnitje mla-dega storža.

Na jesen, ko koruza dozori, zlezejo gosienice na nižje dele rastline, v ko-reniški vrat, kjer prezimijo v koruz-nih štrcljih. Ako te podorjemo, zle-zejo gosienice kmalu na površino zemlje, kjer si poiščejo za prezimo-vanje druga skrivališča, kakor krom-pirjevko, votla stebila itd. Spomladi, ko nastopi toplo vreme, se gosienice zabuhajo, nakar se čez dva ali tri dni zopet razvijejo metuljčki.

Da uničimo tega škodljivca, je tre-ba v jeseni, ko je koruza obrana, ko-ruzno slamo na njivi takoj požeti in pospravit ter jo porabiti ali sežgati. S tem uničimo tudi vse gosienice. A-ko je škodljivec razširjen v večji me-ri, je potrebno, da se ga lotimo bolj korenito s tem, da na pospravljeni njivi štrclje s koreninami vred pu-lpimo, posušimo, zmečemo na kupe

Kmet in vrtnar konec avgusta

Na njivi in na polju. Z njive spravi-mo sedaj tudi pozne sorte krom-pirja, se preden se krompirjevca po-polnoma posuši. Zgodnjo koruzo, v kolikor je zrnje dozorelo in se je ko-ruznica začela sušiti, moramo pobrati, da bo zemlja prosta za novo obdelavo in posevek. Primeren je čas, da zase-jemo na prosti površini zemlje z me-šanico semen za zeleno krmo. Prav dobra mešanica za jesensko setev je: 80 kg njivske grašice, 80 kg rži in 12 kg inkarnatne detelje na hektar (10.000 kv. m.). Namesto rži sejamo lahko tudi ječmen ali pa oves, zlasti v bolj zavetne kraje in lege.

Zelje, ohrovt in cvetčata moramo o-čistiti plevla in jih zrahljati zemljo. Tem rastlinam potrosimo še pred o-kopavanjem čilski ali apneni soliter, ali pa tudi amonijev sulfat (približno 50 kg na hektar), da si bodo opomo-gi v rasti.

Na vrtu. Cas je za presajanje bro-keji in endivije. Razine vrtn sadeže, kakor so buče, kumare, jajčevci in pa-radizniki, ki smo jih določili za se-me, moramo pobrati pravočasno in dobro shraniti. Presejajmo še zadnjo polno solato in cikurijo. V zavetne lege sejamo špinacio in motovilce ter zimsko glavnato solato (tonao) in koderasto solato rezivko.

V vinogradu. Ako nameravamo ce-piti trte prihodnjo pomlad, moramo sedaj pred trgatvijo zaznamovati naj-boljše trte, da bomo od teh odrezali potrebne cepiče. Za blajajoče se trga-ter moramo pripraviti vse, potrebno doma in v vinogradu. Tudi pot, ki je potrebna ljudem in vozilom za pre-nos in prevoz grozdja, moramo ure-diti pravočasno.

V kleti. Zadnji čas je, da očistijo in preplešajo s apnenim beležem vse prostore, katere boš rabil za predla-vo grozdja in za shrambo vina; to je kipele in vinsko klet. Preplešanje kletnih prostorov opravijo vse, najhitre-je v navadno trtno škropljivico, zlasti kadar so stene raskave. Pomni, da se v pokvarjeni posodi pokvari še naj-boljšo vino. Če pri tem delu nisi do-volj izvežban, posvetuj se z izkušenim kletarjem v vasi ali s priznanim kle-tarskim strokovnjakom.

V shrambi. Prezrači večkrat shram-bene prostore v hladnih nočeh. Shra-njene pridelke moraš od časa do časa pregledati, da se morda ne kvarijo v vrečah ali skrinjah in da niso morda vanje prišli razni škodljivci. Proti mr-česu in črvičkom uporabljamo z naj-boljšim uspehom ogljikov žvepel (sulfuro di carbonio), ki pa je zelo nevaren plin za eksplozijo. Zaradi te-ga uporabljamo dandanes rajši teko-či ogljikov tetrahidrol (tetracloruro di carbonio), ali pa ustrezne pripravke DDT v prahu (ceregramma). Plesen in slab duh pridelkov na odpravi, si iste postavijo na sonce in zrak ter jih večkrat premešajo, da le niso preveč pokvarjeni.

V hlevu. Živino v hlevu privajamo polagoma na trdo in debelo rezano krmo, kakor so: škropljiva, pitniki, listi zelja in pese, korenje in podobno. Ako imaš drevesa in grmovje, nasekaj za živino veznike ali drodel, dokler je listje še sočno. Z vejniki boš lahko prihranil precej sena in boš imel že pripravljene veje za zimsko kurjavo.

V NEMCIJI JE OVČARSTVO RAZ-VITO. Nemški ovčarji so lansko leto prodali 5,1 milijonov kg surove volne. Izvedenci računajo, da vrže letna stri-ža v Zahodni Nemčiji 6,1 do 6,2 mi-lijona kg volne. Ovčarstvo je lansko leto nazadovalo za 12,4%; oddano je bilo za 8,7% volne manj kakor prejš-nje leto. Vrednost volne, pridobljene leta 1952-53 znaša 74 milijonov nem-skih mark (1 nemška marka velja o-koli 150 lir). Ovčarstvo v Zahodni Nemčiji je vrglo v sezoni 1952-53 74

in sežemo. S tem uničimo tudi vse gosienice. To morajo narediti vsi pri-zadeti kmetje, sicer bo vsak trud za-man. Ta škodljivec napada poleg koruze še druge rastline z debelimi stebli, kakor proso, hmelj, konopljo, pa celo koprivo.

BULAVA SNET NA KORUZI

Od boleznj na koruzi je ponekod precej razširjena bulava snet na ko-ruzi (Ustilago mydis), ki jo pristaeva-mo sicer k isti skupini kakor snet na pšenici, ječmenu in ovsu; vendar se od teh sneti znatno razlikuje po svojem razvoju ter načinu, kako na-padna rastlino. Snet na koruzi lahko napada vse dele koruzne rastline, tako storž, metlico, listje, steblo, pa celo korenino, vendar se pojavlja naj-bolj pogosto na metlici in na storzu. Na napadenih delih koruze se po-jačijo bulavi izrastki, ki so včasih več-ji od pesti. Ako je napaden storž, so zrna popolnoma izmancijo. V oviu je v začetku svetlosiva, nato pa tem-nosiva snov, ki se izpremeni nazad-nje v črni prah, ki ni nič drugega nego trosi, t. j. povzročitelji te boleznj. Ko te ovisate tvorbe dozorejo, popokajo, nakar veter raznosi trose po okolici, kjer padejo na zemljo. Pri oranju zlezejo se globlje v zemljo, kjer prezimijo in lahko ostanejo pri življenju nekaj let. Spomladi, ko na-stopi toplo vreme, trosi skalijo, na-kar veter zopet raznese njih kalčke in dele. Kjer koli padejo ti na ra-njene koruzne rastline, jih napade-jo in okužijo. Rane na koruzi nastane-jo pri okopavanju, osipanju, po toci, živalskih škodljivcih in podob-no.

Koruzna snet se torej ne prenaša z okuženim zrnem. Kakor snet ovi-ah žit, ampak se širi s kalčki, od-nošno s trosi, ki so prezimili v zemlji ali - gnojlu ter jih veter prenaša z njive na njivo. Ta bolezen je pone-kod zelo razširjena ter uniči 20-30% pridelka koruze. Bulavo snet na ko-ruzi uničujemo tako, da pravočasno, še preden opisani gomoljasti izrastki dozorejo in se razpočijo, te izrežemo ter zažgemo. S tem uničimo tudi po-vzročitelje boleznj.

Te bulove tvorbe je treba večkrat med letom obratiti, sekati ali izreza-ti, ker se stalno na novo razvijajo. Nikakor ne smemo dovoliti, da bi iz-rastki dozoreli in se razpočili, ker bi

IZVOZ

KOLIKO ŽIVINE IMAJO NEMCI. Po štečju z dne 30. junija tega leta je bilo v Zahodni Nemčiji 11 milijonov 730.000 praščev, 11 milijonov 940.000 glav goveje živine in 159.000 ovac. Praščeve je bilo v primeru s položajem konec junija lanskega leta za 2,5% več, goveje živine za 1,3%, manj. Šte-vilo goveje živine je nazadovalo ver-jetno zaradi pobljanja jetike.

GLEDE KORISTNOSTI UMETNE-GA OPLOJEVANJA ŽIVINE si izve-denci evropskih držav še niso edini. Umetno oplojevanje je najbolj razvi-to na Danskem; tam oplojijo umet-no nad 50% krav. V Zahodni Nemčiji samo okoli 10%. Švica popolnoma od-klanja umetno osemenjevanje.

KAKO KOSIS DETELO. Vse vrste detelje, zlasti lucerno moramo kositi enakomerno in ne preniko. Najlaže dosežeš to s kosilnico. Trk pred zi-mo naj bo lucerna 10-15 cm visoka, sicer slabo prezimi. Pri sušenju dete-lje je glavno, da ohranimo listje, v katerem je največ hranilne snovi. Po vsaki košnji je dobro pobrati trav-nik. Lucerni močno škoduje, ako po njej vozimo v mokrem.

PROTESTNA ZBOROVANJA SPO-LOVINARJEV so bila po vsej Ita-liji v terek. Udeležilo se jih je okoli 2 milijona kmečkih delavcev, ki de-lajo na polovico in ki živijo v 400.000 družinah. Od zemljiških posestnikov zahtevajo točnejše izpolnjevanje po-god in polaganje računov.

Z BOMBAZEM POSEJANA POVR-SINA V TURCIJI. Po zasebnih ce-nitvah znaša letos z bombazem pose-jana površina v Turčiji približno 600 tisoč ha, to je prav toliko kot lansko leto in kakih 81.000 ha manj kot v re-kordnem letu 1952. Nekateri viri pa pričakujejo, da bodo uradne cenitve pokazale, da se je proti lanskemu letu posejana površina povečala, in to predvsem zaradi ugodnih cen. Ki jih je turški bombaz dosegel v zimskih in splošnodanskih mesecih in ker sta tako domači kot tuji trg prevzela pojemažice zaloge lanske letine.

Aprila so izvozili 38.000 bal bombaza (1 bal = 225 kg), čemer se je celotna količina bombaza, ki so ga izvozili v razdobju avgust 1953-april 1954 dvigni-la na 317.000 bal proti 318.000 balam v istem razdobju let 1952-53. V prime-ru z lanskim letom so letos največ bom-baza izvozili na Japonsko 52.000 bal, v Francijo 41.000 bal (67 tisoč bal), v Italijo 38.000 bal, Izra-el 25.000 bal, (2.000). Poljsko 22.000 bal (3.000), Češkoslovaško 22.000 bal (19.000), v Madžarsko 17.000 bal (19 ti-soč), v Zahodno Nemčijo 17.000 (110 ti-soč), in Finsko 15.000 bal (8.000).

500 MILIJONOV MARK (75 mili-jard lir) je vredno premoženje nem-skih državljanov, ki je bilo med voj-no zaplenjeno in Združenih ameriških državah. Nemci bi ga radi nazaj. A-meriški senatorji nimajo nič proti temu. Senator Birksen je že pripra-vil zadevni zakonski nacrt. Pravi, da je zaplemba proti načelu zasebne imovine. Poslanec (v Predstavniskem domu) pa so proti povrnitvi nemške-ga premoženja.

UGODEN RAZVOJ FRANCOSKE ZUNANJE TRGOVINE. Francija je meseca julija izvozila